

נצבים וילך (328)

נצבים

אָתֶם נִצָּבִים הַיּוֹם בְּלִפְנֵי וְכו'... פֶּן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ... לָלֶכֶת
לְעַבֵּד אֶת אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם וְכו' (כט. ט-יז)

אתם נצבים, מלמד שכינסם משה לפני הקב"ה ביום מותו להכניסם בברית (רש"י). קשה למה דוקא ביום מותו מצא לנכון להזהירם על עבודה זרה ולא קודם לכן. ונראה דהנה מצינו שני טעמים על שלא נאמר כי טוב ביום השני של הבראיה, טעם האחד משום שאז נבראו המים ועתיד משה ללקות ולמות ע"י מי מריבה, על כן אינו ראוי לכתוב בו כי טוב, וטעם השני משום שבו נבראו המלאכים, וכדי שלא יאמרו הבריות ששותף היה לו להקב"ה במעשה בראשית המה המלאכים, על כן לא כתוב בו כי טוב בתורת שבח להמלאכים כדי שלא יטעה האדם לומר דכיון שנאמר עליהם טוב ש"מ שסייעו בהבראיה, לפיכך לא נכתב עליהם שבח זה. והנה כל זמן שמשוה קיים לא היה שייך הטעם שלא נאמר כי טוב משום מיתת משה, דהלא עדיין חי, אלא הכל ידעו שהטעם הוא שלא יאמרו שותף היה במעשה בראשית, ואסור להאמין בשיתוף, ובכן נמנעו מעבודה זרה. אבל ביום מיתתו חשש משה שאחר מותו יבינו טעם השני שלא נאמר כי טוב בגלל מיתתו, ויבטלו את הטעם האחד אלא יאמרו שח"ו שיתוף מותר, על כן אמר להם אתם נצבים היום כולכם, היום דייקא ביום מיתתו כפירושו רש"י, ואני מזהירכם לבלתי לעבוד ע"ז השיתוף ח"ו.

ספר "מקח טוב"

וּמַלְּה' אֱלֹדִיקִי אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב וְרַעְיָךְ (ל. ו.)

בפרשת עקב (י. טז) נאמר: "ומלתם את ערלת לבכם", היינו שעל האדם עצמו מוטל לעשות זאת, ואילו כאן נאמר שהשם יתברך יעשה זאת? ברם, ההתחלה אמנם מוטלת על האדם, שצריך הוא להסיר את ה"ערלה", האוטמת את לבו, למען יהא ראוי לקלוט בקרבו את דבר השם, ולכן נאמר שם: "ערלת לבבכם", אולם שהלב גופו ישתנה לחלוטין ויהפך מרע לטוב, דבר זה אינו נתון בידי האדם כי אם זקוק הוא לעזרת השם יתברך, ולכן נאמר כאן: "ומל' את לבבך" ולא "את ערלת לבבךך" ספר "מענינה של תורה"

מֵאֵד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ (ל. יד)

מפורסמת הקושיה, שלכאורה הסדר הפוך, כי בדרך הטבע הפה מדבר מה שהלב חושב תחילה, וכאן אומרת התורה קודם "בפיה" ואחר כך "בלבבך". בספר "פרחי שושנה" כותב: שמעתי מפי מורי רבי הירש לוינסון זצ"ל, חתן של חפץ חיים זצ"ל, שאם לב האדם טרוד לפעמים בדאגות וקשה לו להתרכז במחשבה של תורה,

במצב זה לא ימתין עד שישתפר מצב רוחו כדי לעסוק בתורה, אלא יוציא דברי תורה מפיו אף בלא מחשבה, וזה ישפיע גם על הלב והמוח, כי הדיבור, ובמיוחד המנגינה, יש בהם כח להשפיע על מערכת המחשבה, וכך יעלה בידו לשבעד את לבו להגות בתורה. הוא הדבר האמור במקרא שלפנינו: "כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר וּמַלְּה' אֱלֹדִיקִי אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב וְרַעְיָךְ", שאפילו אם לבו בעל עמו, ואין בו שום חשק פנימי לעשות את המצוה, אבל על ידי פעולה חיצונית של דיבור בפה, יעזור את לבו לעשות ולקיים.

האור"

וילך

...בֶּן מֵאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנָה אָזְכִּי הַיּוֹם וְכו'... (לא, ב)
דרך טעמי המקרא, ניתן ללמוד כיצד להסתדר עם היצר הרע. בתורה מופיע ארבע פעמים טעם המקרא "שלשלת", על המילים הבאות: (א) "ויתמהמה" (בראשית יט, טז) בענין לוט. (ב) "ויאמר" (בראשית כד, יב), בענין אליעזר עבד אברהם, כשעמד להתפלל על הבאר לעזרה מהקב"ה. (ג) "וימאן" (בראשית לט, ח), בענין יוסף. (ד) "וישחטו" (ויקרא ח, כג), בענין הקרבת הקרבנות. נגד יצר הרע מפעילים קודם כל את ה"ויתמהמה", כאשר היצר הרע מגיע לאדם ומבקש להחטיאו, הוא רוצה לעשות זה כמה שיותר מהר לכן אומרים לו: "רגע! נחכה עד מחר", על דרך הנאמר "צא והלחם בעמלק מחר", עמלק מסמל את היצר הרע, והמלחמה איתו זה לומר לו לבקשותיו, מחר וכן ינצח! אבל הרי כתוב ש"שאלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו", אדם לא יצליח לנצח את היצר הרע לבד, לכן צריך להתפלל להקב"ה שיסייע בידו, וזה החלק השני ה"ויאמר", היינו תפילה. לאחר שהתמהמה האדם והתפלל, עתה יכול הוא למאן, "וימאן", לומר לאו ליצר הרע. ואם יעשה תהליך זה פעמים רבות, יגיע ל"וישחטו", יכול לשחוט את היצר הרע.

ספר "להתעורר באהבתך"

איך לשמור על התורה נגד היצר הרע

...וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל חֲזַק וְאָמַץ וְכו'.... (לא, ז)
כאשר משה רבינו אומר ליהושע שעליו להביא את העם לארץ ישראל, ולהנחיל להם את הארץ, הוא אומר בפסוק "חֲזַק וְאָמַץ", וכן במספר מקומות נוספים שבהם מדובר על יציאה למלחמה, והכנסת העם לארץ נאמר "חֲזַק וְאָמַץ". ואילו בספר יהושע (פרק א, ז), כאשר מדובר בחיזוק התורה, נאמר שם: "רַק חֲזַק וְאָמַץ מְאֹד לְשָׁמֹר לַעֲשׂוֹת פְּכַל-הַתּוֹרָה וְכו'...". חזק ואמץ מאוד. ושני פסוקים לאחר מכן, בפסוק ט', כאשר מדברים שוב על

המלחמות, נאמר עוד פעם: "הלא צויתך חזק ואמץ אל תערץ ואל תחת כי עמך ה' אלוך, ככל אשר תלך." (שם ט). חזק ואמץ בלי הוספת המילה "מאוד". וההסבר לכך הוא, כי המלחמה עם השטן ויצר הרע בכל מה שקשור ללימוד התורה, היא הרבה יותר קשה מאשר ההתמודדות עם האויבים בשדה הקרב הגופני. ובמאבק שכזה צריך לאזור הרבה כוח והרבה גבורה מאשר במלחמה הנערכת בין מדינות. **ספר עלינו לשבח דברים ב'**

וְאֵנֹכִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא (לא, יח)

מדוע כופל הכתוב "הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר", מובא בשם ה"בעל שם טוב", שלפעמים מרגיש האדם רחוק מהקב"ה, והוא עושה מאמצים להתקרב. אולם, צרה גרועה יותר מזו הוא כאשר הקב"ה מסתיר מן האדם את ההרגשה שהקב"ה רחוק ממנו, וכך הוא משוכנע שהוא קרוב, על אף שהוא בעצם מרוחק מאוד. וזהו "הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר", הקב"ה יסתיר מעם ישראל גם את הסתר הפנים עצמו. והם לא ידעו כלל וכלל שהם רחוקים. עונש כזה הוא גרוע הרבה יותר, שכן לא ניתן להתמודד איתו, משום שהאדם אינו משקיע מאמצים על מנת להתקרב לבוראו. **ומתוך האור**

הַקָּהָל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף (לא, יב)

במסכת חגיגה (ג) מסופר שבאו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין, שאלם רבי יהושע מה חידשו בבית המדרש, אמרו לו את הדרשה: טף למה באין, כדי ליתן שכר למביאייהם, אמר להם: מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני. יתכן לבאר על פי הירושלמי (יבמות סוף פ"ק), המסופר על רבי יהושע, שהיתה אמו מוליכה עריסתו לבית המקדש, כדי שיתדבקו אזניו בדברי תורה. לפיכך אמר להם רבי יהושע: ביקשתם לאבד ממני מרגלית זו המתאימה לבעליה, שהרי אין מתאים יותר ממנו למאמר זו, כי אמו גם עשתה כן.

ספר "משך חכמה"

לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל (לא, כא)
למה אמר הכתוב "לִי....לְעֵד", וכי זקוק הקדוש ברוך הוא לעדות? ובכלל, הלא עדות זו מכוונת כלפי ישראל? ברם, למה הדבר דומה, למלך ששיחרר את עבדו מבית הסוהר ומינהו לשמור על אוצרותיו. אך מכיון שידע המלך טיבו של עבד זה שהוא גנב בתחילה והיה יסוד להניח שיגנוב גם להבא ויתחייב מיתה, כתב זאת לזיכרון בספרו כי העבד הזה היה פעם גנב, והיו הבריות סוברים שכתב זאת כדי שזה ישמש התראה לגבי העבר, שאם יחזור ויגנוב יהא עונשו כפול. אולם באמת לא כתב זאת המלך אלא בשביל עצמו, כי גנב הוא מטבעו ובכל זאת בחר בו להיות שומר אוצרותיו, ממילא איננו יכול עוד לבוא אליו בטענה כה חמורה. כיוצא בזה קיבל השם יתברך את השירה כעדות בשביל עצמו, "לִי....לְעֵד", לבל יביא על ישראל עונש כה חמור

לכשיחטאו, משום שהרי ידע מלכתחילה כי סופם לחטוא, "כי ידעתי את יצרו", ובכל זאת בחר בהם להיות לו לעם סגולה, ממילא איננו יכול עוד לבוא אליהם בטענה כה חמורה. **ספר "מענינה של תורה בשם המלבי"ם"**

הלכה: תליית כביסה רטוב בשבת

אסור לתלות כביסה בשבת משום מראית העין, שיאמרו שכיבס את הבגדים בשבת. ויש להוסיף שלא חילקו חכמים גם תליית כביסה בבין השמשות, אף שכביסה שנתלית בשעת בין השמשות לא הייתה כל אפשרות לכבסה אלא רק קודם השקיעה. ואם הוא צריך להשתמש בבגד למחרת ביום השבת, מותר לשטחו בבין השמשות, כדין כל איסור דרבנן שהותר בבין השמשות לצורך שבת. ונכון להיזהר לשטחו בצנעא.

ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: מי שאינו יודע למלא לבו אור כאשר הגשם יורד,

לא ימצא אור ללבו גם כאשר השמש זורחת.

ספר "שמחה"

חקירה: דברים שבלב אינם דברים

משום שהעיקר הוא המעשה ולא איכפת לנו מהדעת שבלב, או שבאמת איפכת לנו מהדעת, אך אינו נאמן לטעון מה היה בלבו. (שו"ת חכם צבי, צב א. ח"מ, אה"ע מב-ד: אינם דברים אע"פ שאנו יודעים שאינו משקר)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: יציר נוצר: פעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה קשה על היהודים. פנה רב אחד אל מומר ידוע, שהיו לו מהלכים בחצר המלכות, וביקשהו להשתדל ולהשפיע על השלטונות לבטל הגזירה. וסיים את מכתבו במליצה: "כי לכך נוצרת (נעשית נוצרי). ענה לו אותו מומר ועשה כבקשתו. אך לשוא, וכל השפעתו לא הועילה כלום. כתב שוב אותו הרב: "עד שלא נוצרת אינך כדאי, עכשיו שנוצרת כאילו לא נוצרת...."

ספר "חד וחלק" ח' ג'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אביטל אורה בת אנאל אידה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בת רבקה, חיים מאיר בת גבי זווירה, אליהו בת חמר, ראובן בת איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בת אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בת מלכה, אליהו בת מרים, שלמה בת מרים, שמחה גיורת בת אלי, אבישי יוסף בת שרה לאה, אוריאל נסים בת שלמה, אלחנן בת חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, נסים בת אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בת מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בת רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בת שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בת ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בת זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'זיל יעל, שלמה בת מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בת מייכה. מורים משה בת מרי מרים. משה בת מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל ציריל בת ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בת עזיזא, לינה רחל בת מיה, ראובן בת חנינה, אליהו בת מרים.

